ODSHERRED KOMMUNE

Naturstyrelsen, Midtsjælland
Att.: Carsten Poulsen
Ulkerupvej 1
4500 Nykøbing Sj

17. november 2026

Afgørelse om dispensation

Til skovgræsning i Ulkerup Skov

Odsherred Kommune har 6. maj 2026 modtaget en ansøgning om etablering af græsning i Ulkerup Skov, som ligger på matr.nr. 1c, 1d og 2 Ulkerup Skov, Egebjerg og matr.nr. 1e Svenstrup Hestehave, Nr. Asmindrup. Projektområdet har et areal på ca. 202 ha, og dets placering fremgår af kortene i bilag 1. Ansøgers projektbeskrivelse ses i bilag 2.

Kommunens dispensation er nødvendig, da projektet berører naturområder, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

Afgørelse

Odsherred Kommune giver jer hermed dispensation til det ansøgte græsningsprojekt, som medfører, at der etableres ny græsning i 21 små moser og i 31 små søer. Dispensationen gives i henhold til § 65, stk. 2 i naturbeskyttelsesloven. Vilkår for dispensationen ses i næste afsnit.

Der er en klagefrist på 4 uger fra modtagelsen af dette brev, og dispensationen træder først i kraft, når klagefristen er udløbet.

Hvis der bliver klaget til Miljø- og fødevareklagenævnet over afgørelsen, skal nævnet tage stilling i sagen, før dispensationen kan udnyttes, jf. § 87 i naturbeskyttelsesloven.

Erhverv, Teknik og Miljø
Sag: 01.05.08-P25-26-15

KS: Makel

Naturteam
59 66 60 39
menni@odsherred.dk
natur@odsherred.dk

Odsherred Kommune
Nyvej 22
4573 Højby
59 66 66 66

kommune@odsherred.dk
odsherred.dk

Dispensationen vedrører kun forholdet til de generelle beskyttelsesbestemmelser i naturbeskyttelseslovens kapitel 2. Andre nødvendige tilladelser skal søges hos de relevante myndigheder.

Dispensationen falder bort, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år fra datoen på dette brev, jf. § 66, stk. 2 i naturbeskyttelsesloven.

Vilkår for dispensationen

Dispensationen er meddelt på følgende vilkår:

1. Hegnslinjen langs med skovbrynet skal sættes mindst 1 meter fra foden af det beskyttede dige som løber langs med skovbrynet, så diget er uden for folden.
2. Der skal etableres låger eller stenter ved væsentlige adgangsveje og stier som går på tværs af hegnslinjen, så offentlighedens adgang på veje og stier ikke forhindres.
3. Græsningen skal være ekstensiv med lavt græsningstryk dvs. højst omkring 0,3 SK per ha.
4. Inden træer bliver fældet, skal de undersøges for huller og hulheder. Hvis der er træer med huller og hulheder, skal det undersøges om de er yngle- eller rasteområde for flagermus. Kun træer, som ikke er levested for flagermus, må fældes.

Vurdering

Kommunen har i sin behandling af sagen lagt vægt på at,

- ekstensiv græsning i området vurderes at være en naturforbedrende indsats, som kan øge naturværdierne i området ved bl.a. at nedsætte mængden af førne og skabe en mere divers vegetationsstruktur med plads til flere arter. Græsning i vanddækkede mosepartier og lavvandede søer kan desuden bidrage til at holde dem lysåbne og derved forbedre områderne som yngleområde for padder. Samtidig vil de græssende dyr skabe levesteder for gødningsfauna.
- projektet ikke påvirker natura 2000-områder negativt eller medfører en negativ påvirkning af arter på habitatdirektivets bilag IV.

Kommunen meddeler på denne baggrund dispensation til indførelse af græsning i den ansøgte del af Ulkerup Skov. I kan finde en uddybende redegørelse for afgørelsen i bilag 2.

Klagevejledning

Afgørelser efter naturbeskyttelsesloven kan påklages til Miljø- og fødevareklagenævnet. I bilag 4 er der en vejledning til, hvordan I klager.

Hvis I i stedet ønsker at indbringe denne afgørelse for en domstol, skal retssagen være anlagt inden 6 måneder efter, at I har modtaget afgørelsen jf. § 88, stk. 1 i naturbeskyttelsesloven.

Annoncering

Afgørelsen er annonceret på Odsherred Kommunes hjemmeside:

http://www.odsherred.dk/kommuneinformationer/afgoerelser

Sagens videre forløb

Hvis I har spørgsmål til afgørelsen, er I velkommen til at kontakte Naturteamet på tlf. 59 66 60 39 eller mail **natur@odsherred.dk**. I får kun besked herfra, hvis der modtages en klage over afgørelsen.

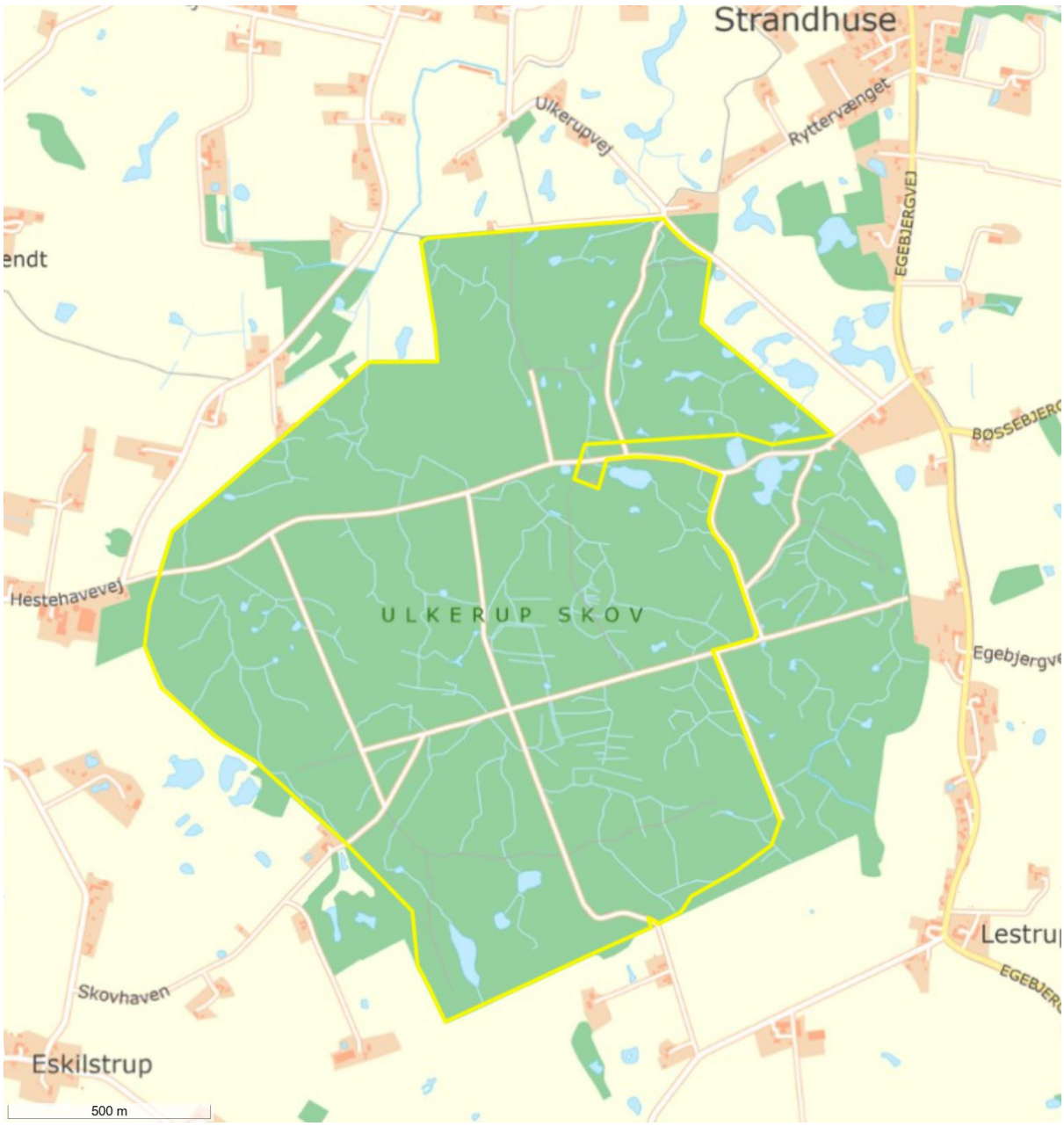
Venlig hilsen

Mette Nyerup Nielsen
Natursagsbehandler

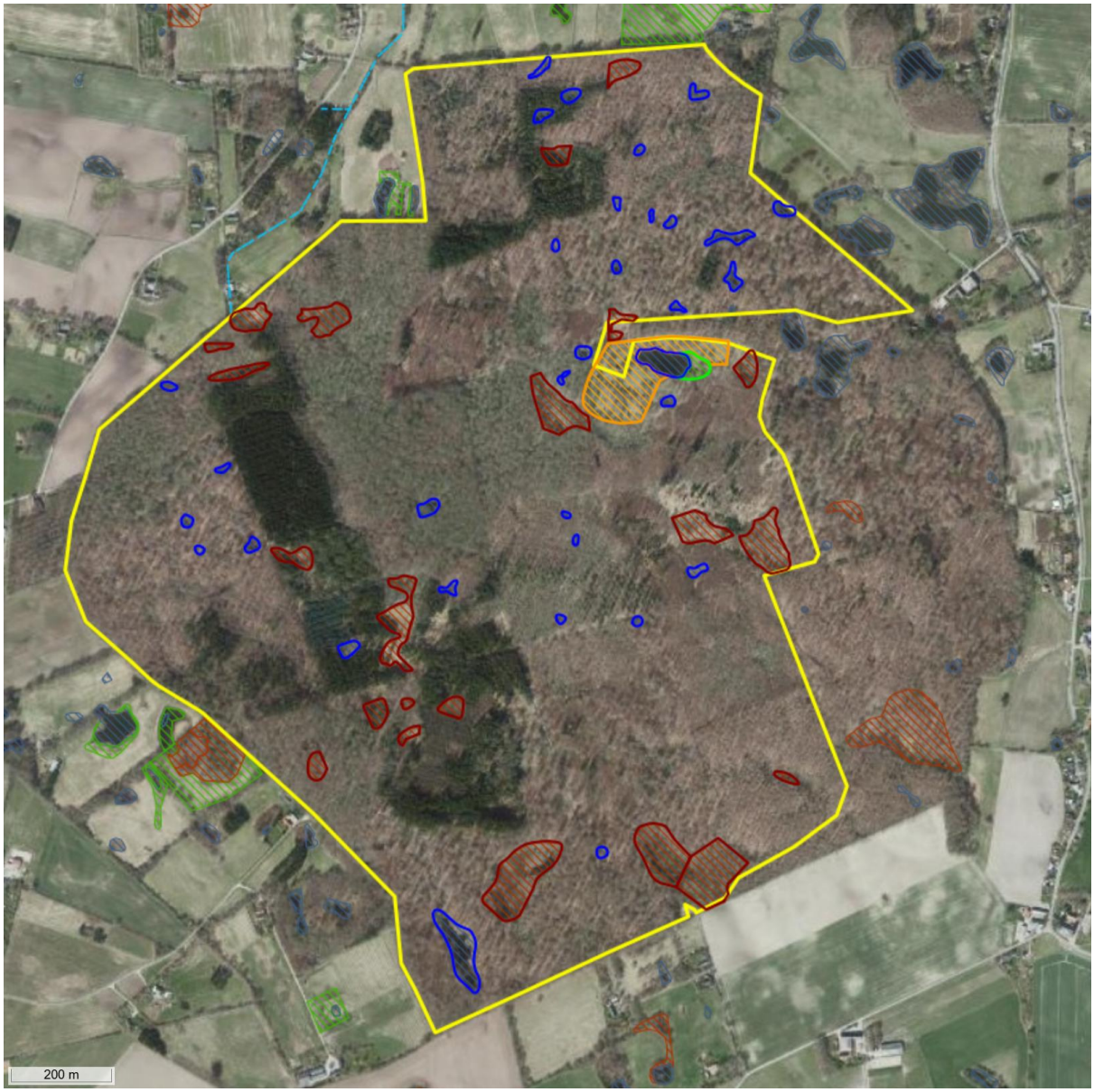
Kopi sendt til:

1. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, **mail@sgav.dk**
2. Naturstyrelsen Midtsjælland, **msj@nst.dk**
3. Slots- og Kulturstyrelsen, **post@slks.dk**
4. Museum Vestsjælland, **plan@vestmuseum.dk**
5. Friluftsrådet, **fr@friluftsraadet.dk**; **odsherred@friluftsraadet.dk**; **lokalraad@friluftsraadet.dk**
6. Danmarks Naturfredningsforening, **dn@dn.dk; dnodsherred-sager@dn.dk**; **hg@eco-forum.dk**
7. Dansk Ornitologisk Forening, **natur@dof.dk; odsherred@dof.dk**
8. Danmarks Sportsfiskerforbund, **post@sportsfiskerforbundet.dk**; **nordkysten@sportsfiskerforbundet.dk**
9. Danmarks Jægerforbund, **post@jaegerne.dk**
10. Danmarks Kulturarvs Forening, **post@kulturarvsforening.dk**
11. Dansk Botanisk Forening, Naturbeskyttelsesudvalget, **nbu@botaniskforening.dk**

Bilag 1. Kortudsnit med gul markering af projektområdet

Figur 1. Oversigtskort med gul markering af projektområdet i Ulkerup Skov.

Figur 2. Luftfoto fra 2026 med gul markering af projektområdet.

Bilag 2. Ansøgningen

Ansøgning om etablering af skovgræsning i Ulkerup Skov

Indledning
Naturstyrelsen Midtsjælland søger hermed om tilladelse til etablering af skovgræsning på 202 ha fredskovspligtigt areal i Ulkerup Skov. Projektets formål er at fremme biodiversiteten gennem udvikling af en mere varieret og dynamisk skovstruktur i overensstemmelse med målsætningerne for urørt skov og Natura 2000-området.

Ulkerup Skov er fredskovspligtig, og projektet behandles efter bestemmelserne i skovloven om drift af fredskov. Da området samtidig ligger i Natura 2000-område, skal projektet også vurderes efter habitatbekendtgørelsen, herunder reglerne om vurdering af projekters påvirkning af Natura 2000-områder.

Projektet vurderes at være i overensstemmelse med målsætningen i planen for Natura 2000-området Annebjerg Skov og Ulkerup Skov N262 H271[1], der bl.a. tilsigter at understøtte et sammenhængende naturområde med skov, overdrev og småsøer, sikre den økologiske integritet gennem hensigtsmæssig pleje af naturtyperne og skabe gode spredningsmuligheder for naturtypekarakteristiske og sjældne arter. Skovgræsning indgår som et centralt virkemiddel i forvaltningsplanen for Annebjerg, Grønnehave og Ulkerup Skov (2024).

Baggrund
Som led i de politiske aftaler om udlægning af urørt skov på statens arealer er Ulkerup Skov af tre omgange – i 1994, 2000 og senest i 2021 - udpeget til urørt skov. Med urørt skov forstås forstligt urørt, således ophører den kommercielle skovdrift, og formålet med forvaltningen af skoven er alene at understøtte udviklingen af høj biodiversitet og fremme de rekreative naturoplevelser i skoven.

Naturstyrelsen har som følge heraf udarbejdet en forvaltningsplan[2], der er vedtaget i 2024 efter offentlig høring. Forvaltningsplanen beskriver de indsatser, Naturstyrelsen har planlagt for at understøtte målet om høj biodiversitet i urørt skov. I følge forvaltningsplanen er målsætningen for Ulkerup Skov at øge den strukturelle variation gennem forekomst af dødt ved, lysbrønde, blandede træ- og buskarter, gamle træer og fri dynamik - fx i form af skovgræsning og naturlig hydrologi.

Projektområde
Ulkerup Skov udgør ca. 294 ha – heraf udgør ca. 70 ha overdrev og lysåbne arealer uden for selve skoven - og er den sydlige del af Natura 2000-område nr. 262 Annebjerg Skov og Ulkerup Skov, der samlet dækker ca. 395 ha. Skoven er beliggende syd for Nykøbing Sj.

Ejendomsoplysninger
Beliggenhed: Ulkerupvej 1, 4500 Nykøbing Sjælland.
Ulkerup Skov ekskl. overdrev består af følgende matrikler og ejendomme:

Matrikel	BFE-nr.	Ejerlavsnavn
2	2416203	Ulkerup Skov, Egebjerg
1c	2416199	Ulkerup Skov, Egebjerg
1d	2416200	Ulkerup Skov, Egebjerg

[1] Link: **N2000 plan for skoven**
[2] Link: **Forvaltningsplan**

Projektområdet indeholder arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens §3, Natura2000-udpegning samt skovlovens §25 om naturmæssigt særlig værdifuld skov.

Naturforhold

Ulkerup Skov har en lang skovkontinuitet, og dele af området har været skovbevokset i flere hundrede år. Skoven består overvejende af løvtræer, hvor bøg udgør mere end halvdelen af de skovbevoksede arealer, mens eg udgør ca. en femtedel, jf. appendiks 1.

Skoven domineres af habitatnaturtypen 9130 bøg på muld, med mindre forekomster af 9110 bøg på mor, 9160 ege-blandskov og lokalt 91E0 elle- og askeskov i fugtige områder. Der findes desuden to mindre områder med 150–200 år gamle bøge-, ege- og asketræer. Områderne blev udlagt til urørt skov i henholdsvis 1994 og 2000.

Ud over de hjemmehørende løvtræarter forekommer bevoksninger med ikke-hjemmehørende nåletræarter, herunder nordmannsgran, ædelgran, rødgran, nobilis og douglasgran. Disse bevoksninger fremstår flere steder ensartede og skyggeprægede med begrænset naturlig foryngelse af løvtræarter.

Jordbunden er overvejende frodig muldjord på moræneler med indslag af smeltevandssand og grus samt lokalt tørvejord i lavbundsområder.

Selv om Ulkerup Skov i dag primært fremstår skovbevokset, har området historisk været en del af et mere åbent kulturlandskab omkring den tidligere landsby Ulkerup, som blev opgivet omkring år 1800. Landskabet bestod af en mosaik af dyrkede arealer, overdrev og skov, hvor husdyr græssede på fællesarealer – herunder også i skovene. Skovgræsning har således historisk bidraget til udviklingen af en mere varieret skovstruktur og et dynamisk samspil mellem lysåbne og skovbevoksede arealer.

Den nuværende tilstand i store dele af skoven er imidlertid præget af en relativt ensartet struktur som følge af tidligere skovdrift. Særligt de dominerende bøgebevoksninger fremstår mange steder med en lukket kronestruktur, hvilket medfører begrænset lysindfald til skovbunden og dermed en relativt artsfattig bundvegetation.

Der er observeret følgende generelle udviklingstendenser i projektområdet:

- Begrænset strukturel variation med få lysåbne partier og overgangszoner
- Begrænset naturlig foryngelse af hjemmehørende træarter i tætte bevoksninger
- Lokalt høj forekomst af skyggetålende og konkurrencestærke arter, herunder især ær (Acer pseudoplatanus)
- Begrænset forekomst af lyskrævende urter og skovbundsarter

I de lysåbne arealer centralt i skoven er der et potentiale for udvikling af højere botanisk diversitet, men flere steder ses en tiltagende tilgroning med vedplanter, herunder bøg og ær.

De fugtige naturtyper, herunder elle- og askeskov (91E0), forekommer primært i lavbundsområder og omkring småsøer. Disse områder vurderes lokalt at være påvirket af begrænset hydrologisk dynamik og tilgroning, hvilket kan reducere forekomsten af karakteristiske arter knyttet til disse naturtyper.

Samlet set vurderes projektområdet at have et betydeligt potentiale for udvikling af øget biodiversitet gennem:

- øget lysindfald til skovbunden
- større strukturel variation i form af lysninger og mosaikstrukturer
- reduktion af dominans fra konkurrencestærke arter som ær
- fremme af naturlig foryngelse af hjemmehørende træarter
- styrkelse af dynamikken i fugtige naturtyper

Den planlagte skovgræsning skal ses i forhold til denne baseline og har til formål at understøtte udviklingen mod et mere varieret, dynamisk og biodiversitetsskabende skovøkosystem i overensstemmelse med målsætningerne for urørt skov og Natura 2000-området.

Formål

En række forskere har givet anbefalinger til, hvordan Naturstyrelsen kan omstille og forvalte skov til biodiversitetsformål. Her fremhæves skovgræsning som et væsentligt virkemiddel. I bøgeskove kan fravær af forstyrrelser føre til ensartede og skyggeprægede forhold med begrænset variation i skovbunden. Et lavt græsningstryk kan bidrage til øget lysindfald og strukturel variation uden at ændre skovens grundlæggende karakter.

Forskerne nævner specifikt: *"at græsning og anden påvirkning fra store, planteædende pattedyr er af central betydning for biodiversiteten og en væsentlig fordelende faktor for vegetationsudviklingen i naturlige skovlandskaber…. Vi anbefaler græsning i alle de skovområder, hvor det er muligt at praktisere helårsgræsning uden tilskudsfodring."*[3] Skovgræsning fremhæves specifikt som *"et af værktøjerne til at forbedre og bevare varierede skove som levested for de plante- og dyrearter, der har skov som deres naturlige levested."*[4]

Med afsæt i ovenstående samt en konkret vurdering af potentialet for skovgræsning i Ulkerup Skov har Naturstyrelsen udarbejdet følgende målsætning for den fremadrettede forvaltning af skoven: *Målsætningen for Ulkerup Skov er at øge den strukturelle variation i skoven gennem en større arts- og aldersvariation, biologisk værdifulde træer, en høj mængde af liggende og stående dødt ved samt lysbrønde bl.a. i form af sumpede lavninger, søer, moser og skovenge. Der er særlig fokus på at understøtte udbredelsen af og naturindholdet i skovhabitatnaturtyperne Bøg på muld og Elle- og askeskov*[5].

Den langsigtede udvikling af større variation og skovtilknyttede levesteder opnås blandt andet gennem påvirkning fra græssende dyr. Dyrenes færdsel, tråd og bid forventes bl.a. at påvirke opvæksten af træer, buske og planter og skabe små jordforstyrrelser, der kan fungere som spirebede, samt levesteder for gødningstilknyttet fauna.

I et biologisk perspektiv forventes det, at skovgræsning i kombination med genopretning af mere naturlige hydrologiske forhold vil have en betydelig positiv effekt på den langsigtede udvikling af skovtilknyttede levesteder og arter, da disse naturlige dynamikker medvirker til at skabe mere lys og variation i skoven og udvikle den skovtilknyttede flora og fauna.

For at understøtte ovenstående målsætning planlægger Naturstyrelsen at etablere 202 ha skovgræsning i Ulkerup Skov, der skal bidrage til at understøtte følgende konkrete mål:

- Understøtte de overordnede målsætninger i Natura 2000 planen for Ulkerup Skov, herunder at understøtte et sammenhængende naturområde med skov, overdrev og småsøer, sikre den økologiske integritet gennem hensigtsmæssig pleje af naturtyperne og skabe gode spredningsmuligheder for naturtypekarakteristiske og sjældne arter'[6]
- Understøtte den langsigtede udvikling af et højt naturindhold i skovhabitatnaturtypen Bøg på

---

[3] Møller et al. (2018): Anbefalinger vedrørende omstilling og forvaltning af skov til biodiversitetsformål, 2018, GEUS

[4] Rita Merete Buttenschøn og Lasse Gottlieb (2019): Skovgræsning med biodiversitetsformål. IGN Rapport, september 2019, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Frederiksberg. 78 s. ill.

[5] Forvaltningsplanen samt tilhørende målsætning for Ulkerup Skov kan fremsøges via Naturstyrelsens digitale forvaltningsplanssystem: https://gis.nst.dk/difo/gaeldende/

[6] https://sgavmst.dk/media/fx1f5axw/n262-natura-2000-plan-2022-27-annebjerg-skov-og-ulkerup-skov.pdf

muld (9130), som findes indenfor græsningsområdet.
- Udvikle de botaniske værdier i græsningsområdet, hernder i og omkring den fugtige naturtype (skov-) mose.
- Fremme en divers tilgroning i forbindelse med konvertering af ikke-hjemmehørende træarter til hjemmehørende lysåben løvskov indenfor græsningsområdet.

Ulkerup Skov vurderes egnet til græsningsskov bl.a, fordi der på de tilstødende lysåbne arealer – som vil indgå som en del af indhegningen - findes et relativt stort fødeudbud, der kan understøtte et passende antal dyr, således der kan opnås en væsentlig dynamik i skovens økosystem gennem påvirkning af vegetationens struktur og sammensætning.

Projektbeskrivelse

Konkret ansøger Naturstyrelsen om at etablere skovgræsning på de fredsskovspligtige arealer på matrikel 2 (BFE nr. 2416203), 1c (BFE nr. 2416199) og 1d (BFE nr. 2416200). Græsnings- og hegnsområdet fremgår af appendiks 2.

Det planlægges at udlægge det meste af Ulkerup Skov til græsning. Undtaget er skovvejen fra Mantzhøj til Ulkerup Landsby, selve landsbyudstillingen og et lille parkeringsområde i skovens sydlige ende. Desuden undtages i første omgang et område på ca. 40 ha i den sydøstlige del af skoven for at give mulighed for at færdes – især ride – fra skovens sydlige parkeringsplads til Mantzhøj uden at skulle gennem indhegningen.

Samlet udgør græsningsområdet i skoven 202 ha svarende til 83% af det fredsskovspligtige areal i hele Ulkerup Skov.

Der er ikke et mål at konvertere skovbevokset natur til permanent lysåben natur, men derimod at udvikle et lysåbent skovlandskab med bløde overgangszoner mellem de skovbevoksede og lysåbne arealer med et tydeligt landskabelige islæt i overensstemmelse med skovlovens bestemmelser om opretholdelse af skovkarakter.

Naturstyrelsen ønsker at anvende følgende græsningsregime:

- **Dyretype:** Der sammensættes en passende afgræsning med en kombination af får, geder, heste og kvæg. Sammensætningen vil løbende blive tilpasset det aktuelle græsningsbehov.
- **Græsningstryk:** Græsningsområdet forventes indledningsvist at kunne bære et gennemsnitligt årligt græsningstryk på ca. 120 kg/ha. Det forventes, at græsningstrykket vil være aftagende mod ca. 60 kg/ha efterhånden som ryddede arealer naturligt forynges. Græsningstrykket vurderes og tilpasses løbende i forhold til arealernes bæreevne og naturudvikling. Græsningstrykket vil blive justeret efter behov for at sikre, at naturtypernes tilstand ikke forringes.
- **Græsningsperiode:** Der planlægges efter at afgræsse området med helårsgræsning. Helårsgræsning vurderes at være den mest naturmæssigt hensigtsmæssige driftsform, idet dyrenes tilstedeværelse gennem hele året skaber en mere kontinuerlig påvirkning af vegetationen. Tilskudsfodring vil kun blive accepteret i kortere perioder i forbindelse med udefra kommende forhold – typisk kortere perioder med sne og frost. Ved længerevarende perioder med vinterligt vejr, der af dyrevelfærdsmæssige grunde kræver tilskudsfodring, vil dyrene midlertidigt blive fjernet fra området.
- **Drikkevand:** Der findes naturligt vand i form af søer spredt på hele græsningsområdet. Desuden vil der blive etableret frostfri vandforsyninger.
- **Læskur:** Det planlægges at opstille et læskur.
- **Hegnstype:** Strømførende trådhegn med 2-4 tråde.

Forventede naturmæssige effekter

Skovgræsning forventes at påvirke skovens struktur og artsindhold gennem en række økologiske mekanismer knyttet til dyrenes græsning, færdsel og næringsstofomsætning.

Græsning og bid vil reducere tæt opvækst af buske og unge træer og dermed øge lysindfaldet til skovbunden. Det forventes at fremme etablering af lyskrævende arter og øge variationen i bundvegetationen.

Dyrenes tramp og skrab vil lokalt skabe forstyrrelser i jordbunden, der kan fungere som spirebede for naturlig foryngelse af træarter og bidrage til en øget mikrohabitatvariation. Græsningen forventes desuden at modvirke dominans af konkurrencestærke arter som ær og dermed understøtte en mere varieret træartssammensætning.

På landskabsniveau forventes påvirkningen at føre til en mere heterogen skovstruktur med en mosaik af tæt skov, lysåbne partier og overgangszoner.

Samtidig kan skovgræsning medføre en række lokale påvirkninger, herunder barkgnav, jordslid og påvirkning af træforyngelse. Disse påvirkninger vurderes primært at være begrænsede og stedsspecifikke, men kan lokalt være mere udtalte, særligt i fugtige områder (fx naturtypen 91E0) samt i områder med høj dyreaktivitet, herunder omkring læskur og vandpunkter.

For at sikre, at de naturmæssige effekter samlet set er positive, gennemføres projektet med følgende forvaltningsprincipper:

- Lavt og tilpasset græsningstryk
- Løbende overvågning af vegetation, træforyngelse og slidpåvirkning
- Adaptiv forvaltning med mulighed for justering af dyretryk og dyresammensætning
- Særlig opmærksomhed på sårbare naturtyper og områder

De forventede effekter vurderes samlet set at være positive og understøtte udviklingen af en mere varieret og dynamisk skovstruktur, samtidig med at potentielle negative påvirkninger kan håndteres gennem den adaptive forvaltning.

Natura 2000-vurdering

Projektområdet er delvis beliggende inden for Natura 2000-område nr. 262 Annebjerg Skov og Ulkerup Skov, der er udpeget på baggrund af en række skovnaturtyper, herunder særligt 9130 bøg på muld, 9110 bøg på mor, 9160 ege-blandskov samt 91E0 elle- og askeskov, jf. appendiks 3.

De nævnte skovnaturtyper er generelt afhængige af en stabil skovstruktur, men også af en vis grad af naturlig dynamik, herunder variation i lysforhold, aldersstruktur og dødt ved.

Særligt de fugtige naturtyper (91E0) kan være sårbare over for fysisk påvirkning som tramp og ændringer i hydrologi, mens bøgeskovstyperne (9130 og 9110) kan være følsomme over for forstyrrelser, der påvirker naturlig foryngelse.

Den planlagte skovgræsning kan påvirke naturtyperne gennem følgende mekanismer:

- Græsning og bid, som kan reducere opvækst af træer og buske
- Tramp og slid, som kan medføre lokal jordpåvirkning
- Næringsstofpåvirkning fra dyrenes ekskrementer
- Selektiv påvirkning af vegetationens sammensætning

Disse påvirkninger vil være rumligt varierende og afhænge af dyretryk, terræn og adgang til føderessourcer.

Græsningen forventes primært at påvirke skovbund og opvækstlaget. Ved det planlagte lave græsningstryk vurderes påvirkningen ikke at hindre naturlig foryngelse af bøg i væsentligt omfang. Tværtimod kan en reduktion af konkurrencestærke arter som ær bidrage til at understøtte en mere naturlig træartssammensætning. Øget lysindfald og variation i skovbunden vurderes at have en

positiv effekt på biodiversiteten uden at ændre naturtypens karakter.

Græsning kan endvidere bidrage til at fremme eg ved at reducere konkurrence fra skyggetålende arter. Dog kan intensiv græsning hæmme foryngelse. Det planlagte lave og adaptive græsningstryk vurderes ikke at udgøre en væsentlig risiko, og effekten forventes samlet set at være neutral til svagt positiv.

De fugtige naturtyper er mere følsomme over for tramp og jordpakning. Der kan lokalt forekomme slidspor og påvirkning af jordbunden, særligt i våde perioder. På baggrund af det lave græsningstryk og den store arealudstrækning vurderes påvirkningen at være begrænset og lokal. Samtidig kan græsning bidrage til at modvirke tilgroning og dermed understøtte naturtypens lyskrævende elementer. Der vil i forvaltningen være særlig opmærksomhed på disse områder.

For at sikre, at projektet ikke medfører væsentlig påvirkning af Natura 2000-områdets naturtyper, gennemføres følgende:

- Lavt og adaptivt græsningstryk, som løbende justeres efter vegetationensudvikling
- Løbende overvågning af vegetation, træforyngelse og slidpåvirkning
- Mulighed for midlertidig reduktion eller fjernelse af dyr ved tegn på uønsket påvirkning
- Særlig opmærksomhed på fugtige naturtyper og sårbare områder

På baggrund af projektets karakter, det planlagte lave græsningstryk samt de beskrevne afværgeforanstaltninger vurderes skovgræsningen ikke at medføre væsentlig påvirkning af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

Projektet vurderes ikke at medføre forringelse af naturtypernes struktur eller funktion og vil ikke hindre opnåelse eller opretholdelse af gunstig bevaringsstatus. Tværtimod forventes projektet at bidrage til øget strukturel variation og dermed understøtte naturindholdet i området.

Vurderingen er foretaget i henhold til habitatbekendtgørelsen § 6 og § 7 om vurdering af projekters påvirkning af Natura 2000-områder.

Friluftsliv

Udmøntningen af hegnslinjen til den ansøgte skovgræsning er planlagt med størst mulig omtanke for det lokale friluftsliv.

For at sikre offentlighedens fortsatte adgang til græsningsområdet, opsættes klaplåger de steder, hvor hegnslinjen krydser skovvejen, samt hvor centrale trampestier indgår i græsningsområdet, jf. appendiks 2. Det planlægges endvidere at udvide ridesporerne, så der i den sydøstlige del af skoven kan rides fra Lerbjergvej gennem skoven til Egebjergvej.

Det historiske område omkring Ulkerup Landsby vil ikke indgå i indhegningen, og der vil være adgang til området uden at skulle ind i indhegningen.

Supplerende fældningsindsatser

Nedenstående er medtaget som baggrund for den forventede naturudvikling i græsningsområdet. De planlagte fældningsindsatser behandles særskilt.
I forbindelse med konvertering af Ulkerup Skov til urørt skov planlægges en række målrettede fældningsindsatser gennemført, for at understøtte skovens biodiversitet. Bevoksninger med ikke-hjemmehørende nåletræer, der fremstår ensartede, mørke og uden naturlig foryngelse af løvtræ, planlægges afdrevet med henblik på udlæg til naturlige tilgroning.
Eventuel undervækst af hjemmehørende træ- og buskarter bibeholdes i bevoksningerne. I kraft af de eksisterende frøkilder, der er til stede i skoven, forventes afdriftsområderne relativt hurtigt at kunne udvikle sig med strukturel varieret skovopvækst med høj biodiversitet.
Derudover planlægges en række tyndinger i hjemmehørende løv, eksempelvis i eg/bøg, som har til formål at understøtte skovens biodiversitet ved at fjerne oversøiske træarter og ær, øge den strukturelle variation, eksempelvis gennem gruppevis fældning (lysbrønde) samt frihugning af hjemmehørende arter såsom eg, ask og buske for at forlænge disse arters levetid. Fældningerne

tilsigter desuden at øge mængden af stående og liggende dødt ved, aktivt skabe levesteder og give plads til udvikling af veterantræer.
De bevoksninger, der vurderes at indeholde positive skovstrukturer og artsindhold lægges derfor urørte straks, dvs. uden fældningsindsatser.

Konklusion

Det ansøgte projekt om etablering af skovgræsning i Ulkerup Skov vurderes samlet set at være foreneligt med gældende lovgivning, herunder Skovloven og habitatbekendtgørelsen.
På baggrund af projektets karakter, det planlagte lave og adaptive græsningstryk samt de beskrevne forvaltningsprincipper vurderes det, at skovgræsningen ikke vil medføre væsentlig påvirkning af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.
Projektet vurderes således ikke at skade Natura 2000-områdets integritet og ikke at medføre forringelse af naturtypernes struktur eller funktion.
Samtidig vurderes projektet at understøtte målsætningerne i både Natura 2000-planen og den gældende forvaltningsplan for området ved at fremme en mere varieret og dynamisk skovstruktur.

Skovgræsningen forventes dermed samlet set at bidrage væsentligt til udviklingen af biodiversiteten i Ulkerup Skov. Projektet gennemføres med adaptiv forvaltning, hvilket sikrer mulighed for løbende tilpasning i forhold til naturudviklingen og dermed en robust og langsigtet forvaltning af området.

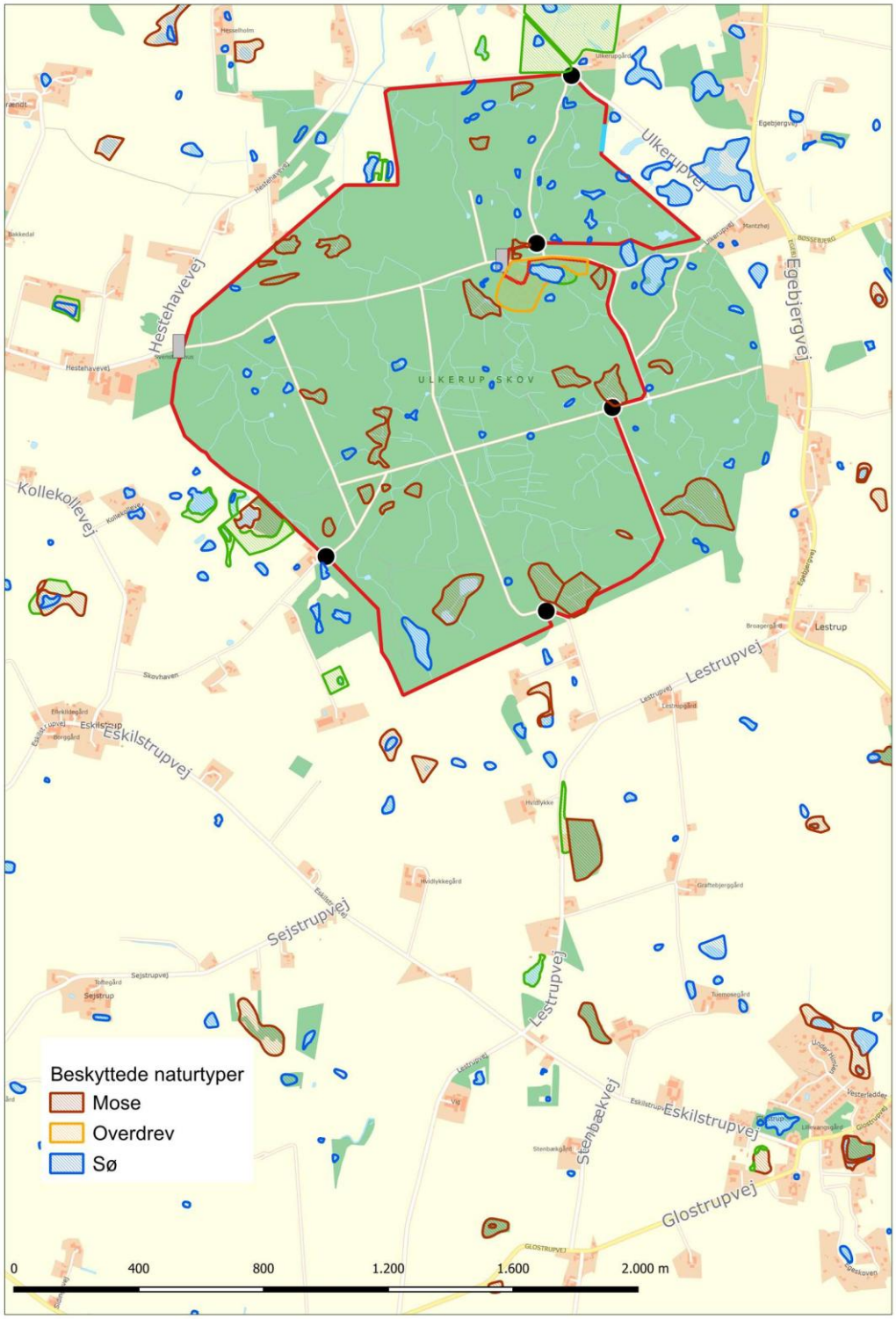
Med venlig hilsen

Carsten Poulsen
+45 72 54 32 62
CPO@nst.dk

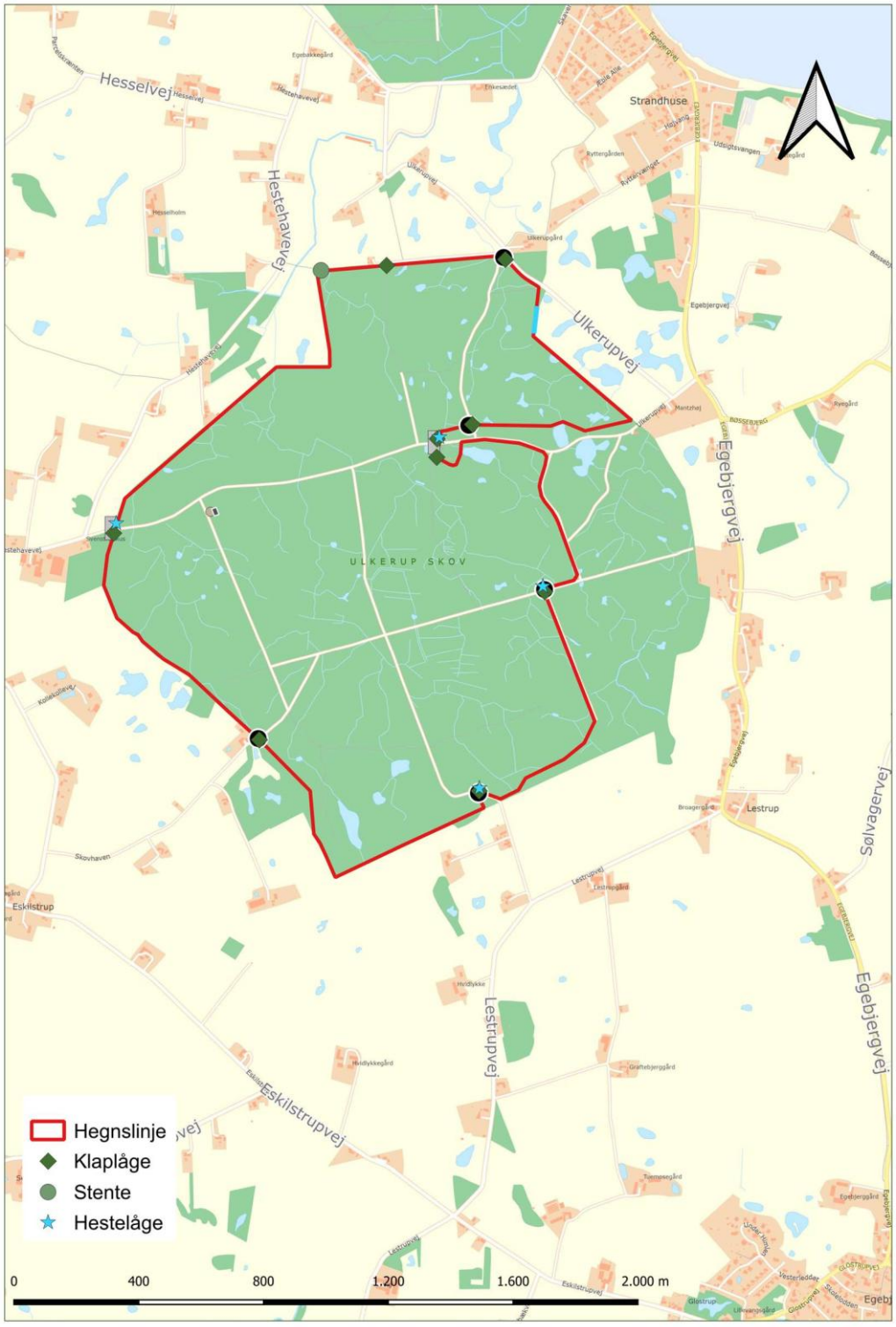
Oversigt over appendiks

Beskyttede naturtyper (§3)
Hegnslinje, klaplåger mv.
Natura2000-udpegning og skovtyper

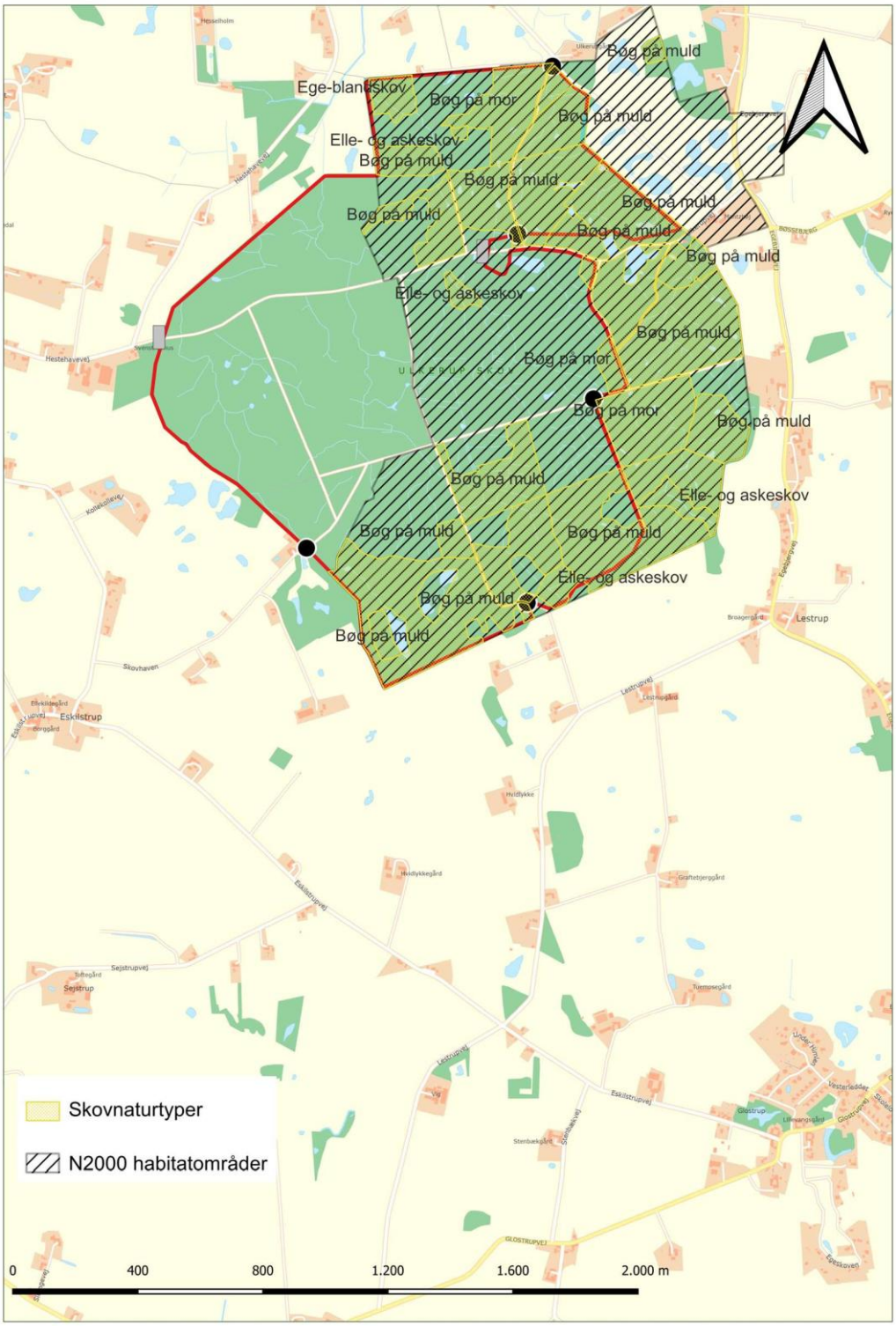
Appendiks 1. Ulkerup Skov – beskyttede naturtyper

Appendiks 2. Ulkerup Skov – Hegnslinje

Appendiks 3. Ulkerup Skov – Natura2000-udpegning og skovtyper

Bilag 3. Redegørelse

I har den 6. maj 2026 ansøgt om etablering af en ny græsningsfold i størstedelen af Ulkerup Skov som ligger på matr.nr. 1c, 1d og 2 Ulkerup Skov, Egebjerg med et lille hjørne som går ind på matr.nr. 1e Ulkerup Skov, Egebjerg. Projektområdet har et areal på ca. 202 ha.

Ansøgningen berører naturområder, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det ansøgte kræver derfor kommunens dispensation, jf. lovens § 65, stk. 2. Formålet med naturbeskyttelsesloven er at værne om landets natur og miljø ved bl.a. at beskytte en række naturtyper mod tilstandsændring.

Beskyttede naturtyper

Inden for projektområdet er der 33 beskyttede søer, 21 beskyttede moser, et beskyttet overdrev og et beskyttet engareal.

En lille del af Ulkerup Skov på ca. 3,8 ha er allerede hegnet til græsning. Denne græsningsfold omfatter det beskyttede overdrev, den beskyttede eng samt to beskyttede søer og dele af et beskyttet moseområde. Naturarealerne beliggende i den eksisterende græsningsfold vurderes ikke at blive væsentlig påvirket af projektet, fordi der allerede er græsning på arealerne p.t. Det vurderes at den eneste tilstandsændring der kan komme på baggrund af at græsningen bliver mere jævnt fordelt over året og græsningstrykket derved vil være lavere i sommermånederne i blomstringstiden, vil være at der kommer flere blomstrende urter for insekterne hen over sommeren. Samtidig forventes græsning i vinterhalvåret at begrænse udbredelsen af græsserne og give bedre plads til blomstrende urter.

I 2014 er der registreret stor vandsalamander i den store sø i den eksisterende hegning og i 2015 er der registreret stor vandsalamander og spidssnudet frø i det lille vandhul i den eksisterende hegning. I foråret 2026 er der registreret en voksen spidssnudet frø samt en ægklump i det samme område. Kommunen er ikke bekendt med andre registreringer af spidssnudet frø og stor vandsalamander i projektområdet. Ulkerup Skov fremstår som egnet levested for de to paddearter og det begrænsede antal registreringer vurderes at skyldes at området ikke er blevet undersøgt.

De 21 beskyttede moser

Generelt er moserne i Ulkerup Skov præget af dræning og relativt artsfattige pga. dominans af nogle få højtvoksende arter fx Kær-Star, Tykakset Star, Skov-Kogleaks, Bredbladet Dunhammer, Tagrør, Rørgræs, Eng-Rørhvene og Stor Nælde. En del af moserne er skovmoser med dominans af Rød-El, Ask og Birk, mens andre er højstaudemoser domineret af højtvoksende græsser og starer. I flere moser er der en del døde Ask, som formodes at skyldes askens toptørre.

Naturtilstanden i moserne er vurderet fra god (II) til ringe (IV).

Odsherred Kommune har i 2019 besigtiget moserne i den nordvestlige del af projektområdet og Naturstyrelsen har i 2023 besigtiget størstedelen af de øvrige moser i Ulkerup Skov. Ved besigtigelserne i 2019 og 2023 er der fundet følgende stjernearter i moserne:

- Akselblomstret Star
- Almindelig Mangeløv
- Kær-Dueurt
- Kær-Høgeskæg

- Angelik
- Bjerg-Ærenpris
- Bredbladet Mangeløv
- Dansk Arum
- Dunet Steffensurt
- Eng-Forglemmigej
- Eng-Kabbeleje
- Eng-Nellikerod
- Firblad
- Forlænget Star
- Græsbladet Fladstjerne
- Gul Iris
- Gærde-Vikke
- Hassel
- Hvid Anemone
- Kristtorn
- Kærmangeløv
- Kær-Snerre
- Kær-Tidsel
- Langbladet Ranunkel
- Skov-Kogleaks
- Skov-Padderok
- Skov-Skræppe
- Skov-Star
- Skov-Stilkaks
- Skovstjerne
- Smalbladet Mangeløv
- Tykakset Star
- Vandkarse
- Vandrøllike
- Vejbred-Skeblad

Der er i en enkelt mose i den sydlige del af projektområdet fundet Skov-Gøgelilje som er en 2-stjerneart, samt fredet og rødlistet. Af fredede arter er der desuden fundet Skov-Hullæbe i en af moserne.

Ved besigtigelserne af moserne i 2019 og 2023 er der fundet følgende problemarter:

- Ager-Tidsel
- Ager-Padderok
- Burre-Snerre
- Hindbær
- Rød-Gran
- Stor Nælde

I flere moser er der desuden fundet Småblomstret Balsamin, som er en invasiv art.

Figur 3. Moseområde i den nordvestlige del af projektområdet. Foto fra kommunens besigtigelse den 4/6 2019.

Figur 4. Moseområde i den nordvestlige del af projektområdet. Foto fra kommunens besigtigelse den 4/6 2019.

Figur 5. Moseområde i den nordvestlige del af projektområdet. Foto fra kommunens besigtigelse den 4/6 2019.

Figur 6. Moseområde i den centrale del af projektområdet. Foto fra kommunens besigtigelse den 5/6 2019.

Figur 7. Moseområde i den østlige del af projektområdet. Foto fra Naturstyrelsens besigtigelse den 15/6 2023.

Figur 8. Moseområde i den østlige del af projektområdet. Foto fra Naturstyrelsens besigtigelse den 15/6 2023.

Figur 9. Moseområde i den sydlige del af projektområdet. Foto fra Naturstyrelsens besigtigelse den 9/8 2023.

Figur 10. Moseområde i den sydlige del af projektområdet. Foto fra Naturstyrelsens besigtigelse den 16/6 2023.

Figur 11. Moseområde i den sydlige del af projektområdet. Foto fra Naturstyrelsens besigtigelse den 16/6 2023.

De 33 beskyttede søer

Generelt er søerne i Ulkerup Skov næringsrige søer, hvoraf mange er præget af tilgroning med rørsump af Bredbladet Dunhammer eller Gul Iris. En del af søerne har lav vandstand og er påvirket af tidlig udtørring og mange af søerne er væsentligt skygget af omkringstående træer. Mange af søerne er helt eller delvist dækket af Liden Andemad.

Odsherred Kommune har i 2014 besigtiget alle søerne i projektområdet.

Hyppigt forekommende arter i søerne er Bredbladet Dunhammer, Gul Iris, Grenet Pindsvineknop Kær-Snerre, Vand-Mynte, Kattehale, Tykakset Star, Forlænget Star, Akselblomstret Star, Lyse-Siv, Almindelig Skjolddrager, Tykbladet Ærenpris, Bittersød Natskygge, Manna-Sødgræs, Stiv Star, Knippe-Star, Kær-Tidsel, Rørgræs, Vandrøllike, Kors-Andemad og Liden Andemad. Kun i den store sø i den eksisterende Græsningsfold er der registreret Tornfrøet Hornblad.

Naturtilstanden i søerne er vurderet fra god (II) til ringe (IV). Kun den store sø i den eksisterende græsningsfold havde i 2014 en naturtilstand som god. 15 søer er vurderet til at være i moderat tilstand (III) og 16 søer er vurderet til at være i ringe tilstand. Mange af søerne som er vurderes i ringe tilstand, er kraftigt skygget med en vandoverflade dækket af Liden Andemad.

Beskyttede diger

Ulkerup Skov er omkranset af et beskyttet dige som løber langs med skovbrynet. Derudover er der 2 beskyttede diger inde i skoven i den sydlige del og en samling af beskyttede diger i den nordlige del af skoven.

Figur 12. Luftfoto fra 2026 med orange streger ved de beskyttede diger og sort smal streg ved hegnslinjen. På strækninger, hvor hegnslinjen er parallelt med digerne, er hegnslinjen ikke synlig.

For at sikre, at de beskyttede diger bliver så lidt påvirket af projektet som muligt er der stillet vilkår om at hegnslinjen, som løber langs med skovbrynet placeres, så det beskyttede dige i skovbrynet, er uden for folden og således, at hegnet placeres mindst 1 meter fra foden af diget.

Kommunen vurderer, at græsningsprojektet ikke vil ændre tilstanden på de beskyttede diger, som er inde i græsningsfolden, når hegningen udføres skånsomt på tværs af digerne de 7 steder hegnslinjen krydser de beskyttede diger. Kommunen har i denne vurdering lagt vægt på, at der er

tale om ekstensiv græsning i én stor fold. Derfor kræver græsningsprojektet ikke dispensation fra museumslovens § 29a.

Vurdering

Kommunen vurderer, at det ansøgte græsningsprojekt vil medføre en væsentlig tilstandsændring i de beskyttede naturområder, da de græssende dyr vil skabe en anden struktur end den eksisterende. En tilstandsændring i de beskyttede naturområder kræver dispensation, selvom tilstandsændringen er positiv.

Kommunen vurderer, at græsningsprojektet vil medføre, at der kommer lavtvoksende partier i moserne, og at dette vil skabe plads til en mere artsrig urtevegetation og en forøgelse af biodiversiteten.

Kommunen vurderer, at græsning med kvæg eller heste kan bidrage til at modvirke tilgroningen i oversvømmede områder i moserne, de lavvandede søer og på søbredderne og derved medføre, at der kommer lysåbne vandspejl og lysåbne lavvandede zoner langs med søbredderne til gavn for padder og vandinsekter. Græsningen vil ligeledes efter kommunens vurdering bidrage til at undgå tilgroning med vedplanter langs med søbredderne.

Natura 2000

Den vestlige ca. 2/3 af projektområdet indgår i natura 2000-område nr. 262 (Annebjerg Skov og Ulkerup Skov), som er identisk med habitatområde nr. 271.

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet er:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 271		
Naturtyper:	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Kalkoverdrev* (6210)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Elle- og askeskov* (91E0)	

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Store dele af projektområdet er kortlagt som habitatnaturtypen bøg på muld (9130) og bøg på mor (9110) mens mindre dele er ege-blandskov (9160) og Elle- og Askeskov (91E0). Kommunen vurderer, at projektet vil medføre en positiv tilstandsændring på de kortlagte habitatnaturtyper, da græsningen vurderes at medføre en større diversitet med øget biodiversitet til følge. Kommunen vurderer, at det kan udelukkes, at projektet vil kunne medføre en påvirkning af andre habitatnaturtyper, fordi der er tale om et græsningsprojekt med lavt græsningstryk, som efter kommunens vurdering udelukkende har lokal betydning for de arealer, der indgår i græsningsfolden. Kommunen vurderer ligeledes, at projektet ikke kan påvirke andre naturtyper på udpegningsgrundlaget i habitatområdet.

Bilag IV arter

I Odsherred Kommune findes følgende arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV:
Ni arter af flagermus (brun langøre, brunflagermus, dværgflagermus, frynseflagermus, pipistrelflagermus, skimmelflagermus, sydflagermus, troldflagermus og vandflagermus), odder,

markfirben, tre paddearter (spidssnudet frø, stor vandsalamander og løvfrø (den sidste indført i nyere tid)), grøn mosaikguldsmed, natlyssværmer og Mygblomst.

Kommunen vurderer, at det umiddelbart kan udelukkes, at projektområdet kan være levested for Mygblomst, grøn mosaikguldsmed, løvfrø og odder, da disse arter kun er fundet meget langt fra projektområdet eller stiller meget specifikke krav til levestedet, som ikke er opfyldt her.

Natlyssværmer er en art, der er indvandret til Danmark fra syd, første fund i landet er fra 2005. Efter de første fund på Lolland-Falster har den nu bredt sig, så den findes udbredt også på Sjælland og Fyn. Det første fund i Odsherred Kommune blev gjort i 2022 på Vej 6 i Jyderup Lyng cirka 10 km sydvest for projektområdet, det drejede sig om en voksen, der blev fundet ved lyslokning efter natsommerfugle. I 2024 blev der fundet larver i Asnæs og Højby. I 2026 blev den fundet vest for Annebjerg Skov, ca. 2 km nord for projektområdet. Arten er fortsat under udbredelse og forventes at tiltage i hyppighed i de kommende år. Den yngler oftest på varme, tørre steder, men kan også leve på mere fugtige lokaliteter. Det kan ikke helt udelukkes, at den har yngleforekomster i eller nær projektområdet, men kommunen vurderer, at projektet ikke vil kunne forringe området som levested for arten.

Flagermus yngler og raster i gamle træer med hulheder eller i bygninger, hvor der er adgangshuller. Nogle arter bruger kun bygninger, nogle kun træer og nogle kan benytte begge dele. Mange arter overvintrer i bygninger, miner eller brønde, hvor der er frostfrit om vinteren fx i udhuse, hvor der er en varmekilde fx et gammelt fyr eller bygninger, som er sammenbygget med beboelse. Her kan de gemme sig i isoleringen og derved være næsten umulige at se, når de er i dvale. Da der i forbindelse med projektet fældes træer, har kommunen stillet vilkår om, at træerne undersøges for huller og hulheder inden fældning, og at træer med huller og hulheder undersøges for forekomst af flagermus og kun fældes, hvis der ikke er flagermus tilknyttet træerne. Når dette vilkår overholdes, er det kommunens vurdering, at projektet ikke vil kunne påvirke flagermus negativt.

Stor vandsalamander er registreret ynglende i de to søer i den eksisterende græsningsfold og spidssnudet frø er registreret ynglende i den lille sø i græsningsfolden. Kommunen vurderer at både stor vandsalamander og spidssnudet frø yngler i flere af søerne i projektområdet, og at manglende registreringer skyldes, at søerne i området ikke er blevet undersøgt for tilstedeværelsen af padder. Projektområdet vurderes i sin helhed at være et egnet rasteområde for begge arter. Kommunen vurderer, at græsningsprojektet samlet vil medføre en positiv påvirkning på stor vandsalamander og spidssnudet frø, da græsningsprojektet vurderes at medføre, at søerne og vanddækkede partier i moserne bliver mindre tilgroede og derved bliver bedre egnede som potentielle yngleområder for arterne. Samtidig vil rydning af nåletræer og etablering af mere løvskov med større andel af dødt ved medføre, at der kommer mere føde for stor vandsalamander og spidssnudet frø, og at kvaliteten af rasteområdet derved bliver højere. Samlet set er det kommunens vurdering, at projektet vil forbedre projektområdet som yngle- og rasteområde for de to paddearter.

Markfirben har en kendt forekomst ca. 2,5 km vest for projektområdet. Det er ikke sandsynligt, at strejfende individer fra denne forekomster kan forekomme i projektområdet. Markfirben er udbredt i kommunen på egnede lokaliteter, og det kan ikke udelukkes at de har forekomster nærmere projektområdet fx på tørre, lysåbne arealer fx i forbindelse med beskyttede diger. Området inden for den eksisterende græsningsfold er et egnet rasteområde, men der mangler områder med bar jord/sand til æglægning. Kommunen vurderer, at projektet med ekstensiv græsning og rydning af tætte nåletræs-bevoksninger vil forbedre projektområdet som et potentielt levested for markfirben, så det måske på sigt vil kunne blive egnet som levested for arten, der dog formentlig vil have svært ved at spredes hertil.

Samlet konklusion

Samlet set vurderer kommune derfor, at det kan udelukkes, at projektet vil kunne medføre forringelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for dyrearter omfattet af habitatdirektivets bilag IV eller ødelægge plantearter omfattet af samme, når de stillede vilkår overholdes.

På denne baggrund dispenserer kommunen til det ansøgte græsningsprojekt.

Bilag 4. Klagevejledning

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder på **www.borger.dk** og **www.virk.dk**. Du logger på **www.borger.dk** eller **www.virk.dk**, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Odsherred Kommune, der har truffet afgørelsen.

Klagefristen er 4 uger fra den dato, som afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Odsherred Kommune i Klageportalen. Privatpersoner skal ved klage betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Klagegebyr opkræves af Nævnenes Hus. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved giroindbetaling. Gebyr skal indbetales inden for en fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Hvis du ikke kan bruge Klageportalen på grund af eksempelvis handicap, sprogvanskeligheder, problemer med digitale medier, psykiske lidelser eller fordi du er socialt udsat, så kan du sende en anmodning om fritagelse for brug af Klageportalen til Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800 Viborg eller som mail til **nh@naevneneshus.dk**. I din anmodning til nævnet skal du oplyse hvis du allerede er fritaget fra at bruge Digital Post af kommunen. Når du ansøger om at blive fritaget for brug af klageportalen, er det vigtigt, at du giver Odsherred kommune besked om det.

Klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.